Timoclis, apud Stob. Flor. CXXV, 10. Mein. III, 611.

τοῖς μὲν τεθνεῶσιν ἔλεος ἐπιεικὴς θεὸς,
τοῖς ζῶσι δ' ἕτερον ἀνοσιώτατον φθόνος.

F. δὲ τέρας ᾆ.

Theophili, Athen. XIII, 563, a. Mein. III, 631.

Loquitur de deliciis suis, pulcerrima puella,

ἣν ἔστ' ἰδεῖν ἥδιον, ἢ τὸ θεωρικὸν
ἔχουσιν ὑμῖν διανέμειν ἑκάστοτε.

Meinekio vitium latere visum est in v. διανέμειν. Quod non concedo viro doctissimo. Sententia enim haec est, ut docet prior pars huius fragmenti: Amantes maioribus gaudiis afficiuntur, quam qui ad rem publicam accesserunt, et muneribus funguntur vel maxime expetitis, quale erat munus quaestorium. Sed ἔχουσιν nequit intelligi. Scribe ἑκοῦσιν, quo lepide perstringitur largitionum nimium apud Athenienses studium.

A. Emperius.

---

2. Zu griechischen Prosaikern.

Thucydides.

Plurimum vexatum est dictum Thucydidis l. I. c. 2. hoc: καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι διὰ τὰς μετοικίας ἐς τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως αὐξηθῆναι. Difficultas in eo maxime vertitur, quod verbum αὐξηθῆναι non habet ad quod referatur subiectum. Atque antiquissima quidem est opinio, quam veteres Graeci interpretes proposuere, τὴν Ἀττικὴν ex proximis esse pro subiecto habendum, ἐς τὰ ἄλλα μὴ ὁμοίως autem significare: τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ (πλούτῳ τε καὶ ὅπλοις) μὴ ὁμοίως ἢ πλήθει. Sed ea interpretatio quum haud magno opere intelligendum esset quantum abhorreret a Thucydidea argumentatione, quae potius

hunc habet finem, ut propter gentium perpetuas migrationes Graeciam non esse numero civium auctam demonstretur: alia fecerunt qui post Graecos interpretes ad Thucydidem explicandum accesserunt interpretandi conamina; ex quibus novissime plerique amplexi sunt hanc sententiam, ut ad αὐξηθῆναι ex sequentibus verbis intelligendum esse censerent τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. Ex quo quum consectarium sit, ἐς τὰ ἄλλα iungi cum διὰ τὰς μετοικίας, ut cetera omittam quae tali rationi repugnant argumenta, vide quam perversa iam oriatur sententia: „propter migrationes *in ceteras* — scilicet ***Graeciae*** — *partes* non aeque auctae sunt *ceterae Graeciae partes* (ἡ ἄλλη Ἑλλάς)!" Ac construendi illa, ut hoc unum addam, horridissima durities, qua ex verbis particula γάρ adiunctis, ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλ., subiectum ad partem prius positam repeti volunt, Thucydidi non magis quam ulli alii Graece scribenti imputanda videtur esse. — Sed Thucydides, quae est eius brevitas, non opus habuit subiectum addere ad αὐξηθῆναι, quod in ipsis verbis ἐς τὰ ἄλλα voluit contineri. Nam ἐς τὰ ἄλλα cum nec debeat cum διὰ τὰς μετοικίας iungi nec possit, quae est scholiastae opinio, significare τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ, hac loquendi forma Thucydides pro frequentissima sua consuetudine, de qua Goellerus ad h. ipsum l. annotavit, usus est, ut significaret: „quod attinet ad cetera." Intellexit autem *ceteras Graeciae partes praeter Atticam.* Sed posuerat, si quid video, hanc loquendi formam non eo loco, ubi nunc posita exstat, sed ante διὰ τὰς μετοικίας, et iunxerat cum verbis παράδειγμα — ἐστι (vel ut nunc scribendum est ἐστιν). Quo pacto quoniam in ipso τὰ ἄλλα continetur id quod requiritur, subiectum infinitivi αὐξηθῆναι, merito sibi id concedendum putavit, ut in infinitivo omitteret eiusdem rei significationem, quam facere, si vellet, sane poterat adiecto pronomine αὐτά. Habes igitur sententiam hanc: „Καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστιν ἐς τὰ ἄλλα, διὰ τὰς μετοικίας μὴ ὁμοίως αὐξηθῆναι „*atque quod*

ad ceteras Graeciae partes attinet, eius quod dixi, propter migrationes non aeque illas (atque Atticam) multitudine auctas esse argumentum non levissimum hoc est." Facile autem poterat ἐς τὰ ἄλλα traiici post μετοικίας, quippe ad quod vocabulum praepositio ἐς et constructu aptior et intellectu expeditior esse videretur. F. G. Schoene.

---

3. Zu lateinischen Dichtern.

Plautus.

Vermuthungen über Stellen des Plautus wird ein Vorsichtiger zurückhalten, bis Ritschl seine Schätze aufthut. Doch dürfen sich vielleicht gerade in dieser Zeitschrift einige Einfälle hervorwagen, deren Mittheilung ich nur in dem Falle, daß die Handschriften nichts Besseres darbieten, wünsche. Die Leser sind dann wenigstens sicher, daß die Kritik sich nicht auf ganz falschem Boden befindet.

Der Prolog zur Casina ist mit plautinischer Verskunst geschrieben. Also ist die folgende Stelle verderbt (11 ff.):

> Nos postquam populi rumorem intelleximus,
> Studiose expetere vos Plautinas fabulas,
> Antiquam eius edidimus comoediam,
> Quam vos probastis qui estis in senioribus.

Wer für eius zuerst illius gesetzt hat, weiß ich nicht. Ich glaube, der Hiatus ist auf andere Weise auszufüllen:

> Antiquam aliquam eius edidimus comoediam.

Nach antiquam konnte aliquam leicht ausfallen.

Durch Ergänzung ähnlicher Buchstaben scheint mir schon vorher einem Verse dieses Prologes aufgeholfen zu werden. Er heißt (5 ff.):

> Qui utuntur vino vetere sapientes puto,
> Et qui libenter veteres spectant fabulas.
> Antiqua opera et verba quom vobis placent,
> Aequomst placere autem veteres fabulas.